בס"ד

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

גליון מספר: 93

פרשת ראה

העלון מוקדש להצלחת נוחי
בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

דברים במחשבה
למצוא חן בעיני אלוקים

פתרון החידה הקודמת
עשיית צרכי קודם התפילה

החידה השבועית
המשך עשיית צרכי

בניו של הקב"ה

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

פרשתנו מלאה במצוות עשה ולא תעשה. כמה מהן קשורות לאדם האָבֵל. ואחת מהן היא המצוה לא לשרוט את הגוף כביטוי לצער הרב שנגרם לאדם במות קרובו והמצוה שניה בנושא זה היא לא לעשות קרחת ולתלוש שער מרוב הצער, וכמו שנהגו עם האמורי, וכך זה כתוב בפסוקים (פרק יד):

בָּנִים אַתֶּם לַה׳ אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ וְלֹא תָשִׂימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לָמֵת. כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה׳ אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ בָּחַר ה׳ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכֹּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

ונשאלת השאלה, לכאורה אלו מנהגים חיוביים הבאים לבטא את הצער העמוק של האדם באותה שעה אז מדוע זה נאסר? עוד יש לשאול, מה פשר ההקדמה בפסוק בָּנִים אַתֶּם לַה׳ אֱלֹהֵיכֶם שמובאת לאותו ציווי, וכן מה משמעות הביטוי עַם קָדוֹשׁ?

רש"י מבאר שאין ראוי לעשות זאת משום שעם ישראל "בניו של מקום" וקיבלנו קדושה מאבותינו הקדושים, ולכן עם ישראל ראויים להיות נאים כל הזמן ולא גדודים ומקורחים.

הרמב"ן מקשה על רש"י, שאם הטעם הוא שנהיה נאים כל הזמן, היה צריך לאסור לעשות דברים אלו כל הזמן ולא לאוסרם רק בזמן אבלות? (אך הגור אריה משיב עליו שדוקא על מת רגילים היו לעשות דברים אלו, ולכן העושה אותם מסיבות אחרות בטלה דעתו ולא היה צורך לתורה להזהיר עליו).

האבן עזרא מבאר שהטעם הוא שבגלל שעם ישראל בניו של הקב"ה והוא אוהב אותם אפילו יותר מאב לבנו, לכן אסור להצטער כל כך על מה שעושה "כי כל אשר יעשה לטוב הוא" - גם אם לא מבינים, וכמו בנים קטנים שלא מבינים כל מעשה אביהם (כמו למשל זריקת חיסון שהם מקבלים) והם בכל זאת סומכים עליו. המשמעות של עַם קָדוֹשׁ זה עם "מובדל" מכל העמים האחרים.

הרמב"ן מבאר אחרת, הוא מסביר שעם ישראל הם עַם קָדוֹשׁ כלומר יש להם הבטחה מיוחדת שגם לאחר המוות הם ממשיכים להתקיים (עולם הבא, תחיית המתים) בשונה משאר אומות העולם, לכן אין להצטער על המת יותר מידי שסוף הוא לא "נעלם" אלא ממשיך הלאה למקום טוב יותר, ולכן אומנם מותר להצטער על מת משום ש"הטבע יתעורר לבכות בפירוד האוהבים ונדודם אף בחיים", אבל אסור יותר מידי

למצוא חן בעיני אלוקים

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

אחד מהדברים שמעסיקים תדיר את אנשי המאה ה21 הוא הרצון "למצוא חן" בעיני הציבור והחברה. כך נוכל לראות "טרנדים" שונים שמתקבלים בחברה, ואנשים רבים מאמצים אותם לאורח חייהם רק מתוך רצון להרגיש מהחברה, ולמצוא חן בעיני הסביבה. באותה מידה, הרשתות החברתיות גדושות לחלוטין בתמונות וסרטונים שאינם אלא הצגה אחת גדולה שמבין מילותיה נשמעת זעקה חרישית "אני רוצה למצוא חן בעיניכם". בשם הרצון למצוא חן בעיני החברה, אנשים רבים יעשו במהלך חייהם אף מעשים מבישים ורדודים שאינם תואמים למעלתם וכבודם הבסיסי.

למען האמת, ישנה נקודה עמוקה ופנימית שמובילה אותנו לרצון "למצוא חן", ולמען האמת זו היא דרישה בסיסית מכל אדם ואדם "ומצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם". אנשי העולם אשר מתאווים למציאת חן יום יומית, אינם יורדים אל סופו ועומקו של רצון עליון זה, של הדרישה האלוקית הבסיסית הזאת ובמקומו הם מעניקים לה פרשנות שטחית ורדודה שאיננה מספקת את עומק מטרתה.

אולם חכמינו לאורך הדורות לימדו אותנו על פי הפסוק המוזכר לעיל, שעיקר הרצון "למצוא חן" צריך הוא להיות מוסב כלפי הבורא, וממילא מתוך כך יזכה האדם להארת פנים עליונה שתגרום לנשיאת חן בעיני כל רואיו. וכפי שנאמר "ומצא חן" קודם כל "בעיני אלוקים" ומתוך כך גם "בעיני אדם".

השאלה המרכזית שצריכים אנו לשאול את עצמנו, היא מה היא הדרך שבאמצעותה יכולים אנו להגיע אל המדרגה העליונה והנכספת "מציאת חן בעיני הבורא? על כך השיב ר' נחמן מברסלב (ליקוטי מוהר"ן, תורה א'): "ע"י התורה נתעלה החן והחשיבות של ישראל. כי התורה נקראת (משלי ה') אילת אהבים ויעלת חן. שמעלה חן על לומדיה."

מסביר ר' נחמן שישנה דרך אחת מרכזית, שביכולתה יכולים אנו להגיע אל המדרגה הנכספת "נשיאת חן", והיא נעשית באמצעות לימוד התורה. וכאן צריכים אנו לעצור ולברר מדוע דווקא התורה הקדושה היא זו אשר מובילה את האדם אל נשיאת החן הנכספת ולא שאר המצוות?

ממשיך ר' נחמן ומסביר (שם): "כי איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר. ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר. כדי שיאיר לו השכל שיש בכל דבר. להתקרב להש"י ע"י אותו הדבר. כי השכל הוא אור גדול ומאיר לו בכל דרכיו."

כל עצם, בכל דרגה שהיא אשר נמצא בעולם, טומן בחובו ניצוץ אלוקי עמוק, שמהווה את קיומו בעולם. זו היא בעצם החיות האלוקית המושפעת באופן תדיר אל כלל נמצאי העולם הגשמים ומאפשרת את המשך קיומם בעולם. חיות זאת, היא המהות הפנימית, העיקר בכל חפץ ועצם שאנו מכירים בעולם.

על ידי לימוד התורה הקדושה, הטומנת בפנימיותה את שרשי המציאות כולם מתחבר האדם אל המהות הפנימית של כל עצם ועם. פעולה זו מתרחשת הן ע"י לימוד כללי בתורה, מעצם זה שבה גנוזים כל התגלויות הקודש שיופיעו על בימת המציאות במהלך החיים, והן על ידי לימוד פרטי, שבמהלכו אנו נפגשים עם עומק המהות של האובייקט שעליו אנו לומדים. כך יכולים אנו לחשוף את מהותו הפנימית, לפעול בו על פיה ומתוך כך, מתוך עיסוק חומרי לכאורה לדבוק בבורא.

כך לדוגמא כאשר האדם לומד את פרטי הדין של הלכות "מליחה" הוא עוסק באמצעות מסע סליחה להפגש עם מהותם הפנימית, עם הרוחניות העמוקה שמחיה את "הבהמות והחיות בזה העולם. ע"י לימוד התורה זוכה האדם לחדור אל מתחת למעבה החומר ולהשתמש בעולם הגשמי בצורה נכונה, דהיינו להפגש עם המהות הפנימית של כל נברא ועצם באשר הם. כך מתוך העיסוק החומרי זוכה האדם להדבק בבורא.

זוהי הסיבה העמוקה לכך שע"י לימוד התורה, ע"י העיסוק במהות של כלל הנבראים, זוכה האדם לנשיאת חן בעיני אלוקיו, שכן הוא משתמש בעולם כראוי ונפגש עם הבורא מתוכו באופן תמידי ותדיר.

נתפלל כולנו "שנמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם"

עשיית צרכיו קודם התפילה

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

מים עם סוכר:

המ"ב (כב) שמים מותר מכיון שלא שייך בהו גאוה ודוקא בלא סוכר, אבל עם סוכר אסור וכ"ש משקה שכר (שקורין ביער) ודאי אסור.

והבן איש חי (תרומה יח) כתב שאפילו במים בלבד יש להחמיר אם לא משום ישוב הדעת,

אך היביע אומר (ח"ד יא) כתב להתיר.

בדין שתיית תה וקפה:

המ"ב כתב ש-תה וקפה - מותר לשתותו קודם תפלה כדי שיוכל לכוין דעתו ולהתפלל ובפרט בהמקומות שרגילין בהם ואין מתיישב הדעת בלתם, וכל זה בלא סוכר וחלב,

אך העולם נוהגין להקל לשתות עם סוכר ואפשר דכוונת האחרונים וכן הרדב"ז שכתב שעם סוכר אין לך גאוה גדולה מזו קודם התפלה רק אם נותן הצוקער בתוך התה למתקו דזהו אסור קודם התפלה, אך אם לוקח מעט סוכר בפיו בעת השתייה ובלתי זה אין יכול לשתות התה אין זה בכלל גאוה.

וסיכם המ"ב שאין כלל היתר לשתות תה עם סוכר או לאכול מעט מיני תרגימא בעת השתייה כדי שלא לשתות התה והקפה אליבא ריקנא ואין שום צד להקל בזה קודם התפלה- אלא אם יש לו חלישת הלב והוא צריך זה לרפואה. ומ"מ טוב שיאמר מתחילה עכ"פ פרשת שמע ישראל.

עוד כתב המ"ב בשם הפתחי תשובה שיש להימנע מלשתות תה באסיפת חברים, והוסיף המ"ב שרגיל להסתעף מזה איסור אחר- על פי מה שכתב הרשב"א שאסור לו לאדם לעסוק בחפציו קודם שיתפלל כדי שלא יפנה לבו לשום דבר עד שיתפלל, וכן אסור להתעכב בדברים אחרים כלל עד שיתפלל, והרגילין באסיפת חברים בעת שתית התה רגיל לפעמים ע"י ריבוי השיחה לעבור עי"ז גם זמן ק"ש ותפלה.

דעת אחרוני זמנינו בדין שתית תה עם חלב:

והיביע אומר (ח"ד יב) כתב שיש אחרונים שכתבו שהטעם האיסור לשתות חלב קודם התפילה הוא משום שהחלב מצד טבעו משכר ולכן בזמננו שאין שיך לומר בחלב שבודאי אינו

משכר יש להקל, אך בדברי הזוהר הקדוש נראה שעיקר האיסור בזה הוא במה שמרבה ומחזק כח הדם,

לכן להלכה יש לתפוס ששתית חלב בפני עצמו בודאי שאין להקל, ואף בשתית קפה עם מעט חלב נכון להחמיר שלא לשתות קודם התפילה ומי שרגיל לתת מעט חלב על הקפה או התה והוא אדם חלש אם רצה להקל בזה יש לו על מה שיסמוך,

ומ"מ ראוי שקודם לכן יברך כל הברכות השחר, וברכות התורה ויאמר פרשה העקדה וקצת מסדר הקרבנות ואח"כ ישתה הקפה או התה המזוגים בחלב.

אך האור לציון (ח"ב סב) פסק שאין ליתן חלב בקפה כלל.

סוכר:

הכף החיים כתב שלמי שאין דעתו מתישבת יש להקל, והאור לציון (ח"ב סב) כתב להקל בסוכרזית שאינו מזין, והיביע אומר (ח"ד יא) ובהליכות עולם כתב להקל לשתות קפה או תה עם סוכר בזמיננו שדרך בני אדם לשתותם עם סוכר ואף לכתחילה.

עוד כתב היביע אומר (ח"ד יב טו) שמותר לתת לקטנים לאכול ולשתות קודם תפילת שחרית ואפילו הגיעו לחינוך, ומ"מ משהגיעו לגיל שתים עשרה שנה ויום אחד ראוי לחנכם שלא יאכלו וישתו קודם תפילת שחרית.

לעניין שבת:

המ"ב (כג) ביאר שהשו"ע שהתיר בא לומר שלא נאמר בשבת אסור מכיום שאסור לטעום קודם קידוש- קמ"ל שהאיסור דוקא בשהגיע זמן קידוש והכא כיון שלא התפלל לא הגיע עדיין זמן קידוש, ואחר תפלת מוסף אסור משום קידוש. וכן כתבו בהלכה ברורה (רג) ובילקוט יוסף (פט,לו),

אך בכף החיים (לה) כתב שיש אוסרים בשבת ויום טוב משום קידוש ולכן יש להחמיר במקום שאפשר כגון שאינו צמא כ"כ

ואפילו מי שאינו נזהר בחול.

האם מותר לאכול משקים ואוכלים טובים כשצריך לרפואה:

המ"ב (כד) כתב שאפילו אוכלין ומשקין טובים דשייך בהו גאוה כיון שאינו עושה משום גאוה אלא לרפואה, אף על פי שאינו חולה גמור מותר, וכ"ש שמותר לשתות קודם התפלה מרקות ושיקויים לרפואה. וכן כתב הכף החיים (לז) וכן מותר לשתות כוס שמן ויין מעורבין לרפואה.

ובבה"ל כתב שאפילו אם יכול לאכלם לאחר התפילה גם כן מותר כיון שהוא מכון לרפואה, והחיי אדם כתב שאפשר שהצריך לאכול מפני חלשת הלב מותר,

והאחרונים כתבו שאיש חלש שאינו יכול להעמיד על נפשו עד עת שגומרים הציבור תפלתם בבית הכנסת שטוב יותר להתיר לו שיתפלל לעצמו בביתו בבוקר ויאכל מעט ואח"כ ילך לבית הכנסת לשמוע קדיש וברכו ושאר דברי קדשה משיאכל קודם התפילה וילך לבית הכנסת להתפלל בציבור. וכן כתב ההלכה ברורה (רד) ובילקוט יוסף (פט,לח).

וכן כתב האור לציון (סג) שחולה שקשה לו ללכת להתפלל בית הכנסת בלא שיטעם משהו לפני שיצא עדיף שישאר בביתו יתפלל יחידו כיון שאין חיוב תפילה בציבור חיוב גמור אלא חיוב השתדלות ואילו איסור אכילה קודם תפילה הוא איסור גמור ולדעת הרמב"ם נראה שהוא איסור דאורייתא.

לענין מי שאוכל ושותה קודם תפילה לרפואה לא צריך שיהיה על פי רופאים בקיאים שיאמרו דדבר זה מועיל לרפואה אלא אפילו שיאכל ושיתה על פי מי שאינן בקיאים (כף החיים ס"ק לו, הלכה ברורה ס"ק רג).

גמיעת ביצה חיה לחזן

האור לציון (ח"ב סב) פסק שאינו רשאי לגמוע קודם התפילה,

אך היביע אומר (ח"ד יב-טז) פסק שרשאי לגמוע ביצה חיה קודם תפילת השחר כיון שלא עושה כן דרך גאוה אלא לצורך תפילה, וגם אין עליה תורת אוכל כל כך, ומ"מ יברך תחלה ברכות השחר ויתחיל קצת באמירת זמירות ויאמר פסוק ראשון של קריאת שמע וברוך שם כבוד מלכותו ואח"כ יגמע הביצה.

שאלת השבוע

המשך דין עשיית צרכיו בשבוע הבא

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ
של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל"ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ודוד רחמים בין עישא ואברהם ז"ל

ניתן לשלוח מזל"ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ
של המכון עד יום חמישי.

אפילו ימות צעיר כי סוף סוף מוות זה לא דבר שלילי.

וכמו שאומרת הגמרא במסכת מועד קטן (כז, ב) ביטוי חריף על המרבה להצטער יותר מידי: "כל המתקשה על מתו יותר מדאי - על מת אחר הוא בוכה".

ומובא שם מעשה על אישה שהיו לה שבעה בנים, מת אחד מהם ובכתה עליו יותר מידי. ביקש ממנה רב הונא, שגר בשכנות אליה, לא לעשות כך, אבל היא המשיכה בריבוי הצער, ולבסוף מתו שאר בניה, וגם היא אחריהם והכל מחמת ריבוי הבכי והצער.

דוקא מתוך האבלות והצער ניתן לראות עד כמה חשובים הם ישראל בעיני הקב"ה.

שבת שלום!